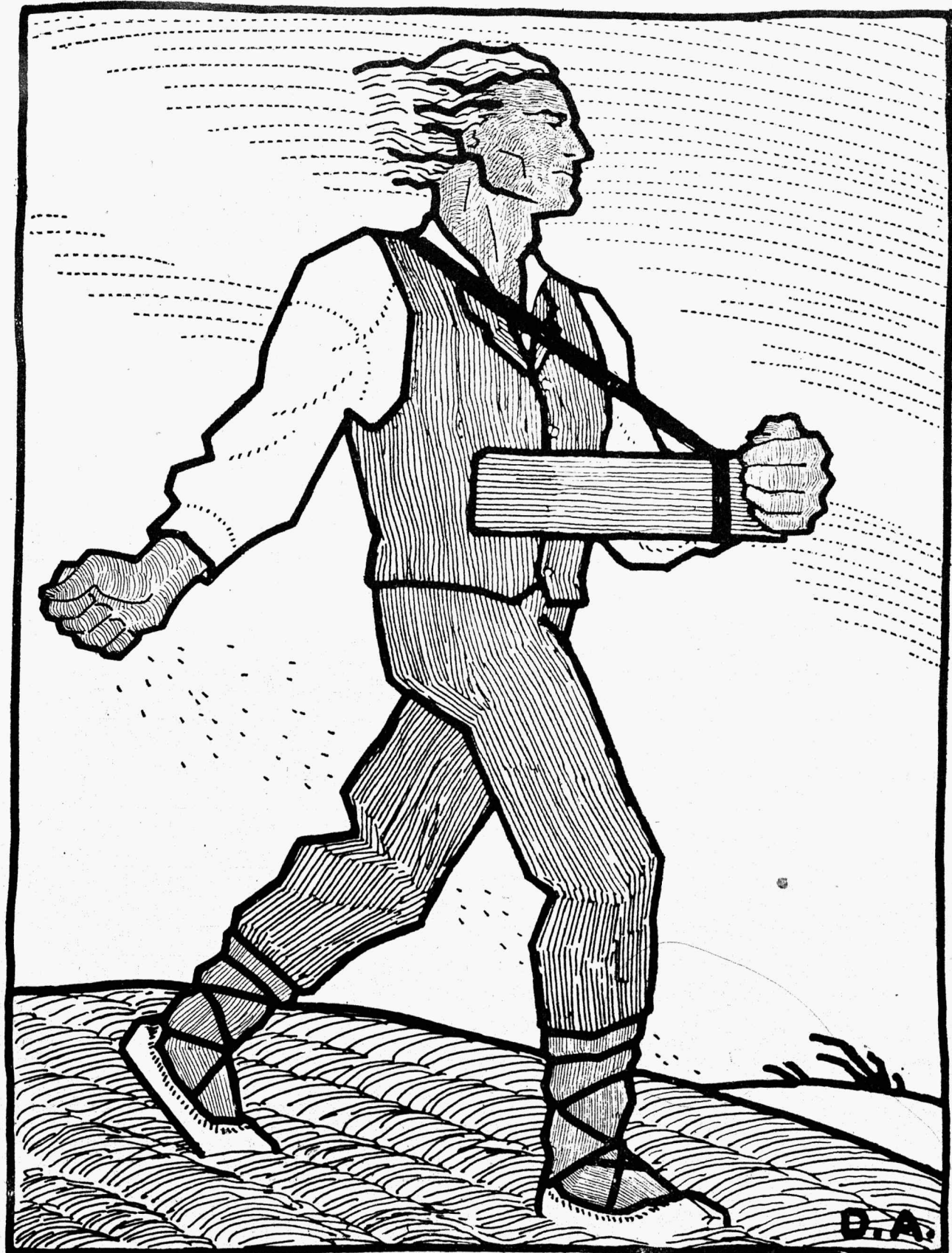

VIKERKAAR

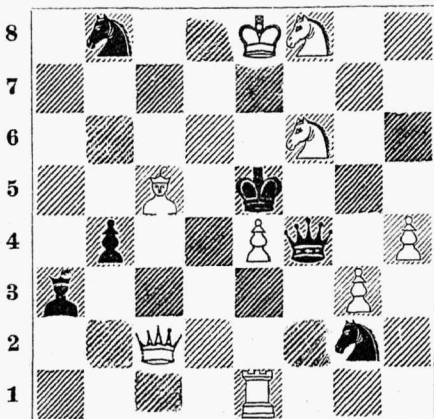
Toim. A. Burmeister.

Ülesanne nr. 54.

Kokku säändnud A. Veismann (Porkunis).

„Vikerkaar“ originaal.

Mustad.

Valged.

A B C D E F G H

Valged: K e8, L c2, V e1, O c5, R f6 ja f8, E e4, g3 ja h4.

Mustad: K e5, L f4, O a3, R b8 ja g2, E b4.

E = ettur = sõdur.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Ülesande nr. 51 lahendus.

1. O h5 — e2, K a8 — a7,
2. b5 — b6 +, K a7 — a8,
3. O e2 — f3 annab matt.

Õiged lahendused ülesandele nr. 51 saatsid: Raoul Pärnpuu, V. Mikenas ja Anatoli Jakobson (Tallinnast), Leo Lilienthal (Nõmmelt), Ev. Toming (Narvast).

Maletated.

Tallinn. Tallinna keskkoolide malemeistriks 1925. a. pääle tuli A. Kleinberg. Ta mängis turniiri ühesuguse jõurikkusega lõpuni, mida tunnistab ka resultaat, mitte ühtki kaotust saades (3 viiki).

I. Arved Kleinberg (Tallinna I reaalkool) — 14½ punkti.

II. ja III. Raoul Pärnpuu (Tall. I reaalk.) ja F. Rotberg (kommertskool) à 13½ p.

IV. Bernhard Lindquist (Saksa reaalkool) — 12½ p.

V. J. Leesment (T. I reaalk.) 11½ p.

VI. Viktor Tepaks (Vene linnagümnaasium) 9½ p.

VII — IX Jõulu (Kubu eragümna), Kümnel (linna poegl. gümn.), Lasn (linna poegl. gümn.) à 8 p.

Osavõtjaid oli 18, tagasi astus üks nendest.

Tartu. Treffneri gümnaasiumi maleturniiri I kategooria (vanemad mängijad) tagajärjed: I. A. Jakobson (5 p.), II. H. Teng (5 p.), III. E. Parts (4 p.), IV. E. Joonas (3½ p.).

Järelmängud esimese koha pärast Jakobson'i ja Teng'i vahel lõppesid esimese võiduga.

Teise kategooria (noorematele) tagajärjed kujunesid järgmisteks: I. J. Riomar (13½ p.), II. J. Veskimets (11 p.), III ja IV V. Jürgens ja J. Kitsing (à 10½ p.).

Kirjavastus.

E. L. Ülesandes nr. 48 ei ole „trükiveega“ ega autori „hooletusega“ tegemist, nagu Teie arvate, vaid see probleem on täitsa õige. Ülesannete kokkusaadmisel ei saa tihti ära hoida, et mustade nõrkade kaitsesammude juures lühem käikude arv kui nõuetav sihile viib. Diagrammide all ülesmääritud sammude arv on ainult mustade parimate kaitskäikude juures maksev. Teie nimi oli lahendajate nimekirjast eksikombel ära jäänud.

Ristsõnade mõistatus nr. 3.

Ridades seisavad kolmetähelised sõnad, mis ulatuvad numbritest kuni mustade ruudukesteni või järele suure ruudu välise äärteni (parempoolse või alumise ääreni). Sõnad käivad pahemalt paremale poole ja ülevalt alla. Igas ruudukes on üks täht. Ühine on see ruudukestes pahemalt paremale ja ülevalt alla käivatel sõnadel, kus nemad üksteisega kokku puutuvad. Sõnade tähendus on juure lisatud. Missugused on need sõnad?

1	4	6	8
2	5	7	9
10	13	14	16
11	12	15	

Ülalt alla:

1. Raudteejaam Narva pool.
4. Tegevuspiirkond.
5. Babüoonlaste jumal.
6. Ameerika kirjanik.
8. Vallatu.
9. Meie toitja.
10. Kehaosa.
13. Millest kunstnik eriti lugu peab.
14. Kuu.
16. Vaimustus.

Pahemalt paremale poole:

1. Jõgi Pärnust lõuna pool.
2. Vili.
3. Paavstide nimi.
6. Ehitusmaterjal.
7. Kasvataja.
10. Rasvane vedelik.
11. Vald Tartumaal.
12. Ühe Balkani riigi raha.
14. Naisterahva nimi.
15. Hästi haritud maa.

Ristsõnade mõistatuse nr. 2 lahendus.

ä	r	e	o	a	r	m
j	e	m	a	j	õ	g
a	h	u	g	a	l	a
p	i	a	u	m	a	k
i	n	i	a	h	u	s
k	u	n	d	a	t	a
m	a	a	o	l	a	v
a	a	m	a	r	e	t
j	a	h	a	a	v	e
u	r	a	k	v	e	r
o	i	m	a	u	s	k

Kirjavastused.

Anno Vootele. — Teil võib küll olla palju hääd tahet, kuid kuidas kavatsete seda teostada? Kirjutus sisaldab küll palju paatost, kuid pisut praktiliselt näpunäiteid. Sedaviisi ei saa asjast asja ja nii pääliskaudselt ei käsitleta tõsiseid probleeme, milleks Teil jõudu veel ei jätku. — Jääb avaldamata.

Nr. 21. Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp. * Tegev toimetaja: J. Neggo-Võsalo. **1925.**
 Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk t. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kl. 1—2.
 Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.
 Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk. Üksik number 15 mk.
 Kuulutuste hind: à 5 mk. m/m veeru eest või 1/1 lhk. 2000 mk.

Kūlv.

V. Grünthal. Kogust „Laulud“.

Dõigiti veerude nõlvu,
 rämmude süütavas kiimade alges,
 võimuvast kaugete loitude valges,
 laiutab maa omi hõlmu.

Valguvat kuumavat kulda
 helkjana särasesst taevast kui äike
 välgutab ülenev kevade päike
 musta ja muhesse mulda.

Suitsedes kisuvad hiirud
 läikiva adraga varmasel sammul
 vedurjal raudiste lihaste rämmul
 nurmesse mustavad viirud.

Võimsa ja tõmmuka käega
 heidetud kollakad tuumekad terad
 sajavad helkjalt kui kullased kerad—
 ohtra ja voodava väega.

Sünnites himura hüppe,
 seemendus võimsate vagude taha
 pudiseb puhkenud nurmele maha,
 tungides huumuse rüppe.

Kūlvaja isade pinnal,—
 ajudes armsate aegade ootus,
 leegitsev vaanelik leikuse lootus,—
 astub põksuval rinnal.

Meeles tulevad ajad—
 heledad, selged kui valguse jooned,
 kiirgavad, helkjad kui kullased sooned
 armsad kui häälivad kajad.

ERNST ENNO.

(Luuletaja 50. sünnipäeva puhul).

Oo hing, kas tunned, kuhu surevad
kõik sihita teed?

Oo hing, kas tead, kuhu lõpevad
kõik teeta sihid?

(Luuletusest „Igatsuse laul“).

1.

Nooruspäevil, helge päikeseline hing täis suuri igat-
susi, istus ta mererannal ja vahtis ääretumale, avarale
merele. Ta unistus ihes mõtetega põdesid kaugete ju-
mala randade järele. Ta ei teadnud, kus on ta unistus-
maa; ta ei teadnud, kas üldse ongi ta unistusmaad, ta
jumala randa olemas. Kuid ta vahtis kaugusse ja unis-
tas. Ta vahtis merd ja taevast, päikest ja maad, ta vah-
tis kõike, mis elab ja on — otsata, lõpmata! Lõpma-
tuse, otsatuse kõne oli kui naer saateks ta kurvale kü-
simislaulule. Kauge lõpmatuse, ääretuse kõnelus oli
kui nutt kostuseks ta härdale pärimismõttele: midagi ei
jõua päralt! Ta hing, kes ei teadnud, kuhu surevad
kõik sihita teed ja teeta sihid, laulis avarusele laulu,
kaugete jumala randade poole:

„Oo, viige tervisi, viige tervisi
jumala randadele, valged lagled!
Oo, viige tervisi, viige tervisi,
valguse vainudele, valged purjed!
Kõik need tunded kogusin lagledeks
laiale küsimise legendikule!
Kõik need mõtted punusin purjedeks
lugemata pärimise paatidele!“

Ning kaua istus ta hallil mererannal, silmis kaug-
ja ääretu avaruste legendik.

Niüid, jõudes oma rännaku viitekümnenda tähiseni,
vaatab ta ikka veel kaugusse — jumala randade poole,
teades, et sääli surevad kõik sihita teed ja sääli lõpevad
ka kõik teeta sihid.

2.

Lehekuu 17. päeval saab luuletaja Ernst Enno 50-
aastaseks. Ta sündis aastal 1875 Valguta mõisas kõrts-
miku pojana. Kui ta veel seakarjas käis, ostis isa Rõngu
valda Kooraste külla Soosaare nimelise talu. Väikse
Ernsti mängukaaslased kutsusid teda siis Soosaare Er-
niks. Poiss oli läbi ja läbi vallatu, ning et vallatust
ja kärsitust poisikesest mõneks ajaks lahti saada, panid
vanemad ta Valguta Laketukme küllakooli, nagu ta seda
ise „Postimehe juubelialbumis“ kirjutab (lehek. 154).
Valguta Laketukme küllakooli lõpetanud, jätkab Enno
õppimist Rõngu Paaslangi mõldri tütre Auguste Blanki
juures. Käis siis Hugo Treffneri gümnaasiumis ning
lõpetas Tartu reaalkooli aastal 1896. Juba sel ajal on
Enno huvi kirjanduse vastu esile tunginud. Ta võtab
osa „Rõngu kirjanduslikust ringist“, kus teiste hulgas
ka Otto ja Liina Grosschmidtid ning Bernh. Weber olid.
Päälle keskkooli lõpetamist õppis Enno Riia politehni-
kumi kaubandusosakonnas ning oli ka korp. „Vironia“
liige. Aastal 1902 politehnikumis õppimise katkestanud,
oli ta „Postimehe“ toimetuse liikmeks. 1905. aastal toi-
metas perekonnalehte „Linda“ ning oli ühtlasi ka „Isa-
maa“ toimetaja. Päälle selle oli Enno Tartus Vastas-
tiku Krediit-Ühisuses „arveld torkimas“ (nagu ta ise
„Pst.“ juubelialbumis ütleb) ning siis Valgas Krediit-
Ühisuses samas ametis ning kooli juhatajaks Eesti kesk-
koolis. A. 1919 on ta Läänemaa maakonna koolinõunik.

Need on lühikesed, kuivad ja asjalikud faktid in-
mese elust, mis vaevalt suudavad kangastada seda tun-
deinimest, kes seisab nende nii igavate, tavaliste askel-
duste ja sündmuste taga. Kuid, et mõista Ernst Ennot
kui inimest, vaatleme teda kui mõtlejat inimest, kui
luuletajat.

3.

Ernst Enno kirjanduslik tegevus avaldub kõigepäält
luuletajana ning alles siis novellisti ja ajakirjanikuna.
Tema kirjanduslik looming koosneb viiest trükitud raam-
matust ja nimelt: luuletuskogud „Uued luuletused“
(1909), „Hallid laulud“ (1910), „Kadunud kodu“ (1920)
ja „Valge öö“ (1920) ning proosateos „Minu sõbrad“
(1910).

Aeg, mil Enno esimesi kirjanduslikke katseid tegi,
oli iseendast valmurvaene ja tühine. Ärkamisaja luule-
tajad olid „oma sõna“ juba öelnud, „Noor Eesti“ oli
aga alles sündimata. Ei ole siis ka ime, kui Enno Gros-
schmidtite suurteks luuletajateks peab ja omadki „salmid“
nende vesises ja halvast romantilises vaimus kirjutab.
Hiljem saavad Enno eeskujudeks K. E. Sööt ja Juhan
Lääv.

Nagu inimesena nii on Enno ka luuletajana jäänud vähenõudlikuks. Ta ei looda, ei tahagi palju; igatahes mitte rohkem kui ta ise suudab anda ja pakkuda. Seda väljendab ta juba oma esimese kogu avalaulus öeldes unistajana nagu muinasjutt:

„Ma tulen hilja, viimne teiste seltsis,
Ei jõudnud varem lauluvainule.
Ei looda pärga ega lilli ehteks
jään ikka hiljaks iga võidule.“

(„Uued luuletused“.)

Ja tõesti: Enno pole pärinud lauliku kibuvitsapärga, ta on jäänud hiljaks lauluvainul igale võidule, sest

„Ma tulin hilja, lähen hilja —
Meil, hüljatel, aega lõpmata —
Siin külvab lilli, sinna vilja,
ja kodus olen, kus jään mõtlema.“

(„Valge öö“.)

Enno, see endale „mõistmata mina“, kelle „igatsus nutab“ ja kelle „süda nii üksinda, valus“ tahab „iseennastki iseendasse vaikima“ matta, sest üksinda endasse maetud olla on ilus ja kuulda, kuis igatsus laulab südamelaudade vilus. Tema, — härda, nukra ja hella hingega laulik, on ainult siis õnnelik, kui ta võib ükski enda mõtetega olla, sest „siis vaikivad kõik mõtted, ja vaikin ise ka“. Enno hing otsib teed kauguste randa, mõtete valda, sest

„vabadus, see elab kuskil kaugel
all südamele sinililliraal“.

Maises elus heliseb ta süda, ning tunneb üksinda igatsust ühe „valguse järele“, mida „ei mõista sõnas mõelda“. See valgus ja tee valgusse on:

„koduluule, luitund laul ja kurblik õndsus“.

Sellest „enesevalgustusest“ või „ärkamisest“ Enno luules on pikemalt ja üksikasjalisemalt kirjutanud Henrik Visnapuu oma artiklite kogus „Vanad ja vastsed poeedid“.

Igatahes, Enno luule on sügavamõtteline, mida ka õigusega filosoofiliseks luuleks võib nimetada.

Ernst Enno luules, mis neoromantiline või sümbolistlik, on päälle isikliste motiivide veel teisi, nagu isamaa, armastus ja loodus. Paremad neist on viimased. Kes näiteks ei tunnaks Enno imeilusat ja õrna „Kõju igatsust“? See on üks parem luuletus Eesti loodusliirikas, mis ka peaaegu rahvalauluna tuttav oma sama meeldiva Miina Hermann'i viisiga. Ta pikkuse päälle vaatamata toon ta siinkohal näitena.

Niitid õitsvad kodus valged ristikkeinad,
tuul mängib lilleõhnaga —
mu ümber sala laulvad vaiksed leinad.
Ja sääl, kus tee nii pikk ja tolmune
viib sinimetsa poole kaugemale,
sääl kasekõne loob kui pilvi teele,
et kanda kojukutset minu meele.
Ja sala laulvad minu vaiksed leinad,
et õitsvad kodus valged ristikkeinad.

(Kogust „Uued luuletused“.)

Oma ööüksinduse silmapilkudel valvab Enno kui „pimedus käib väljas ringi, laulab, nutab tuulega“. Talle on „kõik tuuled armsad südaööi“. Loodus on talle kõik, sest „kuldne päike, sinule tuksub mu igatsus“.

Lauliku päälle avaldab suurt mõju pisike ööpik. Ta ütleb:

„üks ööpik on siin ja teine on sääl
ja kolmas on enese südame hääl“.

Kuid nagu iga suur ilu vaatleja kurvaks teeb, nii tunneb Ennogi, et ta on „igavesti vulisev oja“ ja „igavesti igatsev laulja rändaja“. Kuid ta pole mitte rõõmus ja selge kivikeste vahel nirisev oja, vaid „mure vulisev oja“.

Kurb sügise surm toob endaga lauliku rinda kurva kurbuse. Tuulehoog kannab teda siis kaugete koltunud teele, sest

„keset teed, keset laia võõrast rada
teed tunneb kojuigatsus“.

— ja ta jõuab jällegi koju — mõtete randa.

Oma kallimat nimetab ta romantiliselt, võrdleb teda valguse, lainekeste ja sinililliga!

Kuigi Enno luuletaja hing on pessimistlik, kui ta ei näe „mingit avarust, ei mingit kodu“ ja kui ta ainult endas leiab „südamete kitsa tee“, siis ei kaota ta veelgi optimistlikku julgust, vaid

„ikka edasi, ikka edasi heliseb hing
kaja kaugete randade poole.“

*

Miks Enno luuletused pole siiski kõigile kunstiliselt mõjuvatena esile tunginud, on seletatav pääasjalikult ta värsitehnika abituse ja osalt ka liig isikliku ainevallaga. Nii siis: Enno luule vormiline ja tehniline külg pole ainega tasakaalus. Enno on meil esimene, kes teadlikult tarvitas vaba värssi. Rütmitist kaldub ta sageli kõrvale ja see jääb kaugete maha rütmist, mis omame Gust. Suutsu ja V. Ridala luulele. Enno värss omab kohati koguni proosale omase rütmil. Ta meeldivaim värsvorm on vabavärssi kõrval nelirida, esinevad aga ka tertsiin ja sonett. Luuletuses „Sügiseriall“ (kogust „Uued luuletused“ lhk. 9), et sõnale „kandis“ vastavat rütmil leida, saab Enno sellega toime, et rütmib „kandis“ „pandis'ega“ (pro: pani) ehk jälle luuletuses „Igatsuse lill“ (sääl samas lhk. 12) „tuuled“ — „luuled“ (pro: luule) ehk jälle „sammuda“: „koduta“ jne., jne., mis aga liig pikale viiks. Talle on heli ja saavutatav kooskõla palju tähtsam kui grammatiline puhtus. Paiguti saab ta just niisuguste keeleliste eksimustega oma luuletustesse isesuguse puht-ennolise värvingu ja kõla.

Sest kindel on: Enno on meie liirikas üks omapäraseim and ja väljapaistvaim tunduuletaja igasuguste vormiliste ja stiilsete puuduste päälle vaatamata.

Karl Ehrmann.

VANAKESED.

Alphonse Daudet.

Prantsuse keelest O. Treu.

— Kiri, onu Azan?

— Jah, härra... Pariisist.

Ta oli õige uhke, et kiri mulle Pariisist tuli, see tubli onu Azan... Kuid mitte mina. Midagi ütles mulle, et see pariislane Jean-Jacques'i uutlitsast, kes ootamata ja nii vara hommikul mu lauale langenud, mulle terve päeva maksab. Ma ei eksinud, küll näete:

„On vaja, et sa mulle teene teeksid, mu sõber. Sa paned üheks päevaks oma veski seisma ja lähed kohe Eyguières'i: Eyguières on suur alev, siit kolm või neli versta, — ainult jalutuskäik. Sinna jõudes kiisid Vaestelaste kloostrit. Esimene maja kloostri taga on väike hallide luukidega majake aiakesega.

„Sa astud koputamata sisse, — üks on alati lahti, — ja sisse astudes karjud õige kõvasti: „Tere, hääd inimesed! Ma olen Mooritse sõber...“ Siis näed sa kaht vanakest, oh, vana, igivana, sinu poole käsi oma suurte tugitoolide sügavusest sirutavat, ja sa suudled neid minu poolt kõigest südamest, nagu oleksid nad sinu omad. Siis ajate juttu; nad räägivad sulle minust, ei millestki muust kui minust; nad jutustavad sulle tuhat rumalust, mida sa ilma naermata kuulad... Ega sa ei naera, mis?...

„Need on mu vanaisa ja vanaema, kaks olevust, kellele olen terve nende elu ja kes mind kümme aastat ei ole näinud... Kümme aastat on pikk aeg! Aga mis arvad? Mind peab Pariis kinni, neid — nende kõrge vanadus... Nad on nii vanad, et kui nad mind vaatama tuleksid, hukkuksid teel... Õnneks oled sa sääl, mu kallid mõlder, ja sinu ümber kinni hakates arvavad vaesed inimesed mind kaitsutavat... Ma olen neile tüüli meist ja me häält sõprusest rääkinud, mis...“

Kurat võtku sõprust! Just sel hommikul oli imeilus ilm, mis aga kuidagi ei kõlvanud teel vedelda: palju tuult ja palju päikest, tõsine provangsi päev. Kui see neetud kiri tuli, oli mul juba pelgupaik kahe kalju vahel välja valitud, ja ma mõtlesin sinna terveks päevaks jääda ning nagu sisalik end päikese käes soendada, kuulates määndide laulu...

Aga mis sääl parata? Ma keerasin vandudes veski lukku ja pistsin võtme ukse alla. Võtsin kepi, piibu, ja läksin teele.

Jõudsin kella kaheks Eyguières'i. Küla oli tühi, kõik oled põllul. Õues jalakate lehtedes, mis tolmust valged, siristasid rohutirtsud nagu Crau metsas. Raekojaeelsel platsil oli eesel, kes end päikesepaistel soendas, parv tüvisid kiriku kaevul, kuid ühtki inimest, kes mulle kloostrit oleks võinud näidata.

Õnneks ilmus minu juure vana haldjas, kes kriikakil oma ukse nurgas istus ja ketras; ma ütlesin talle, mida otsin; ja kuna see haldjas väga võimukas oli, tarvitses tal ainult oma vokk üles tõsta ja kohe kerkis Vaestelaste klooster minu ette nagu nõiduse väel.

See oli suur maja, siinge ja must, mille võlvitud sis-

sekäigu kohal ilutses punasest liivakivist rist ladinakeelse päälkirjaga... Selle maja kõrval märkasin teise, väiksema. Hallid luugid, aed maja taga... Tundsin ta kohe ära ja astusin koputamata sisse.

Terve etuaeg seisab mul meeles see pikk koridor, jahe ja rahulik, roosaks värvitud sein, aiake, mis tagapool heledates värvides hiilgas, ja kõikidel seintel maalitud lilled ja viinlid. Mu meelest oli, nagu tuleksin ma mõne vana Sedaineaegse kohtuniku juure.

Koridori lõpul, pahemal pool, kuuldus pooleldi avatud uksest suure seinakella tiksumist ja lapse, võis ütelda koolilapse häält, kes luges, igal sõibil peatudes: Siis hiii — dis — pi — ha — I — ré — née. Ma — olen — Is — san — da — ni — su. — On — tar — vis, — et — mind — nen — de — loo — ma — de ham — mas — te — ga — jah — va — ta — tak — se. — Ma läksin tasakesti selle ukse juure ja vaatasin...

Väikese toa vaikus ja poolvalguses magas oma tugitooli sügavuses, suu lahti, käed põlvedel, tubli punapõseline vanameheke, kortsus kuni sõrme otsteni. Ta jalgedel luges sinises riides tüdrukuke, — suur peletariin ja väike tanu, vaestelaste ülikond, — püha Irene elulugu ühest raamatust, mis oli suurem kui ta ise.

See imeline lugemine avaldas terve maja pääle mõju. Vanamees magas oma tugitoolis, kärbsed laes, kanaarialinnud puuris, aknal. Suur seinakell undas: tikk takk, tikk takk. Ses toas oli ärkvel ainult suur valgusviirg, mis kinniste luukide vahelt sisse tungis, õigejooneline ja valge, täis etavaid ja tantsivaid sädemeid...

Keset üldist unumist jätkas laps tähtsa ilmega oma lugemist: Ko — he — tor — ma — sid — kaks lövi — ja — sõid — ta — ära. — Sel silmapilgul astusin sisse... Püha Irene lövid, kes tuppa oleksid tormanud, ei oleks suuremat hõmmastust siinitanud kui mina. Päris etendus!

Laps karjatab, suur raamat kukub maha, kanaarialinnud ja kärbsed ärkavad üles, kell lööb, vanamees kargab ehmunult piisti, ja mina, veidi segane, jään lävele seisma, valjusti karjades:

— Tere, hääd inimesed! Ma olen Mooritse sõber. Oo, kui te siis oleksite näinud seda vaest vanameest, kui te teda oleksite näinud minu poole tulevat, käed välja sirutatud, mu ümber kinni hakkavat, mu käsi pigistavat, segaselt toas jooksvat, pomistes:

— Mu Jumal! Mu Jumal!...

Kõik kortsud ta näos naersid. Ta punastas ja kogeles:

— Ah, härra... ah, härra...

Siis läks ta tahapoole ja hüüdis:

— Mammake!

Ukse avamise frääl, hüre jooksmine koridoris... see oli mammake. Ei ole midagi armsamat kui see vanaeideke oma paeltes tanuga, oma nunnariietega,

oma väljaõmmeldud taskurätiga, mida ta käes hoidis, et mind tervitada vana kombe järgi. Liigutav tõepoolest! nad sarnlesid teineteisele.

Üleskammitud juustega ja kollaste paeltega oleks ka vanamees väga hästi võinud mammake olla. Kuid päris mammake pidi elus palju nutnud olema, sest ta oli veel kortsulisem kui teine. Nagu teise, nii oli ka tema juures laps vaestelaste kloostrist, väike sinise peleriiniga vaht, kes temast millalgi ei lahkunud; ja nähes neid vanakesi, kaitstud vaestestlastest, sain enam liigutatud kui ette võib kujutada.

Sisse astudes hakkas mammake mulle tegema sügavat kummardust, kuid vanamees katkestas selle ihe sõnaga:

— See on Mooritse sõber...

Siis hakkab ta värisema ja nutma, kaotab oma taskuräti, läheb punaseks, üsna punaseks, palju punasemaks kui tema... Need vanakesed! Neil on ainult üksainus tilk verd soontes, ja vähemagi ärevuse juures tungib see neile näkku...

— Ruttu, ruttu, tool... ütleb vanaeideke väikesele.

— Tee luugid lahti... karjub vanamees oma väikesele...

Ja võttes mõlemad mu kätest kinni viivad mu sibades akna juure, mis pärani lahti aetud, et mind paremini näha. Tugitoolid tuakse sinna, ma asetun nende mõlema vahele kokkupandavale toolile, väikesed siniste riietega lapsed meie taha, ja pärimine algab:

— Kuidas ta käsi käib? Mis ta teeb? Mispärast ta ei tule? On ta rahul?

Ja nii kestis jutustamine tunde.

Ma vastasin oma parema teadmise järgi kõigile küsimustele, teatades oma sõbrast üksikasju, mida teadsin, mõteldes neid välja, mida ei teadnud, hoidudes eriti avaldamast, et ma millalgi ei ole tähele pannud, kas ja aknaid hästi kinni saab panna või millist värvi on ta seinatapeedid.

— Ta toa seinatapeedid!... Sinised, madam, hele-sinised, lillekimpudega...

— Tõesti? hiiüdis liigutatud vanaeideke, ja lisan, pöördudes mehe mehe poole: Ta on nii tubli poiss!

— Oo, jah, ta on tubli poiss! kiitis teine vaimustatult järele.

Ja kogu aeg kui rääkisin, kehtasid nad õlgu, naeratasid kavalasti, pilgutasi üksteisest arusaava ilmega silmi, ja vanameheke kummardus minu poole, et ütelda:

— Rääkige kõvemini... Tal on veidi raske kuulmine...

Ja tema oma korda:

— Natuke kõvemini, palun!... Ta ei kunne õige hästi...

Siis kõrgendasin häält, ja mõlemad tänasid mind naeratusega; ja nende närtsinud naeratustes, mis minu poole pöördusid, otsides mu silmade sügavusest nende Mooritse kuju, leidsin ma, üsna erutatud, selle kuju, segase, looriga kaetud, peaaegu arusaamatu, nagu näeksin oma sõpra mulle naeratavat, väga kaugelt, udus.

Äkki ajab vanamees enese oma tugitoolil sirgeks:

— Aga ma mõtlen, mammake, võib olla ei ole ta veel pruukosti söönud!

Ja mammake, ehmunud, käsi taeva poole tõstes:

— Ei ole pruukosti söönud!... Suur Jumal!

Arvasin, et Mooritsest jutt on, ja pidin juba vastama, et tubli poiss alati keskpäeva ajal lauda istub. Aga ei, räägiti nimelt minust; ja oleksite pidanud nägema, milline sinna-tänna jooksmine tõusis, kui seletasin, et ei olnud veel söönud.

— Ruttu sööginõud, sinised lapsukesed! Laud keset tuba, pühapäeva laudlina, lilledega taldrikud. Ja ärge naerge nii, olge hääd ja rutake...

Arvan, et nad ruttasid. Vaevalt suutsid nad kolm taldrikut katki lüüa, kui pruukost laual oli.

— Maitsev väike pruukost! ütles mulle mammake, saatas mind laua juure; ainult te peate üsna üksi sööma... Meie oleme täna hommikust juba söönud.

Need vaesed vanakesed! Mil tunnil iganes nende juure tuled, on nad alati hommikust söönud.

Mammakese maitsev väike pruukost oli paar tilka piima, datlid ja midagi rasvanuudli sarnast; sellega oleks võinud teda ja ta kanaarialinde vähemalt kaheksa päeva toita. Ja mõtelge, mina üksi söin terve selle tagavara ära!

Sellepärast ka milline pahameel laua ümber!

Kuidas väikesed siniste riietega lapsed sisistasid, tõugabes üksteist küünarnukkidega, ning kanaarialindudel puurides oli ilme, nagu ütleksid nad üksteisele: „Oh, see härra sööb terve rasvanuudli ära!“

Ma söin ta tõepoolest terveni ära, ilma et seda ise tähele oleksin pannud, kuna ma selles valges ja rahulikus toas ümber vaatasin, milles nagu vana-aja lõhn hõljus... Ma ei võinud eriti kahelt väikeselt voodilt oma silmi pöörda. Ma kujutlesin neid voodeid, mis välja nägid peaaegu nagu kaks hälli, hommikul koidu ajal, kui nad veel suurte narmastega eesriietega on varjatud. Kell lööb kolm. See on tund, mil kõik vanad ärkavad:

— Kas sa magad, mammake?

— Ei, mu sõber.

— Kas Moorits pole tubli poiss?

— Jah, ta on tubli poiss.

Ja ma kujutlesin endale terve jutuaajamise, nähes neid kaht väikest voodit üksteise kõrval.

Sel ajal juhtus hirmus draama toa teises otsas, kapi ees. Taheti ülevalt, kapi viimaselt riiulilt, kätte saada teatud purki kirsimahhaga, mis Mooritsest juba kümme aastat ootas ja mida minule avada taheti. Vaatamata mammakese palvetele, tahtis vanamees seda ise maha tuua, ja ronides toolile, oma abikaasa suureks hirmuks, katsus ta üles ulatada...

Te näete piiti: vanamees, kes väriseb ja ronib, ja sinised lapsukesed kramplikult toolist kinni hoides. Hingeldav mammake ta taga, käed välja sirutatud, ja kõige selle üle kerge bergamoti lõhn, mis avatud kapist ja suurtest punasekslõhnud pesukihitdest tuleb... See oli imekena.

Viimaks läks pärast suuri jõupingutusi korda seda kuulsat purki kapist välja tuua, ja ühes temaga üht

vana hõbedast peekrit, üsna lossi läinud, Mooritse peekrit, mida see tarvitanud väiksena. Ta täideti mulle ääreni kirsimahla; Moorits armaistas nii väga kirsimahla. Ja pakkudes seda mulle, sosistas vanamees asjatundja ilmega kõrva:

— Olete väga õnnelik, et neid siia võite!... Mu naine on nad valmistanud... Te maitsete praegu midagi hääd.

Oh häda! ta naine oli nad valmistanud, kuid oli unustanud kirsse suhkrustada. Mis teha! vanaduses muututakse hajameelseks. Nad olid läilad, te kirsid, mu vaene mammake... Kuid see ei takistanud mind neid lõpuni söömast, kulme kortsutamata.

Lõpetanud pruukosti tõusin üles, et vanakestega jumalaga jätta. Nad oleksid mind veel natuke kinni pidada tahtnud, et tublist poisist juttu ajada, kuid päev läks madalale, veski oli kaugel, pidin minema.

Vanamees tõusis minuga ühel ajal üles.

— Mammake, mu palit!... Ma tahan teda platsini saata.

Olgugi, et mammake eneses leidis, et juba natuke jahe oli, et mind platsini saata, siiski ei lasknud ta seda märgata. Ainult kui aitas ta käsi palitu käistesse ajada, ilusa Hispaania tubaka karva pärlmutrist nõõpidega palitu, kuulsin, kuidas kallid olevus talle tasakesti ütles:

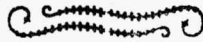
— Ega sa liig hilja koju tule, eks ole?

Ja tema vastas kavala ilmega:

— Hm, hm!... ma ei tea, võib olla...

Siis vaatasid nad iiksteise otsa ja naersid, ja sinised lapsed naersid, nähes neid naervat, ja nurgas naersid kamaarialinnud ka oma moodi... Meie vahel öeldud, kirsimahla lõhn oli neid kõiki veidi joobnustanud.

... Öö jõudis kätte, kui me välja läksime, vanaisa ja mina. Sinises riides lapsuke käis kaugelt meie järel, et teda tagasi tuua; kuid vanake ei näinud teda ja oli väga uhke, kõndides mu käe alt kinni hoides nagu mees. Mammake, rõõmu pärast hiilgav, nägi seda oma lähelt, ja vaadates meie pääle, nikutas nii armsasti päega nagu öeldes: „Ta käib ikka veel, mu vaene mees.“

VANAISA SURM.

Ernst Enno. Kogust „Hallid laulud.“

Külm köifis kõik väljad, köifis kõik veed,
Kõik valge linaga kaffis,
Jäid üksinda vaiksed südamekeed,
Kui hinge tagamaa õitsevad feed,
Mis ori endasse maifis.

Surm heinale sõidab, külifti reel —
Surm tuleb, isa viib kaasa —
Kaks väeffi üksid istuvad leel, —
Veel üksi nuuksuda usaldab meel —
Ja haige naeratab fasa.

„Mis on kõik elu kesk vaeva ja õöd?
Kõik elu — ahelad, valu.
Üks naeratus: vööle kinnita vööd,
Nii astu ja mõista tasaste tõöd,
Käi okasteed ummisaialu...“

Surm heinale sõidab, tuleb ju sääält
Ule vainu õue poole.
„Kui kuuled, pereelit, fibude häält,
Kas fere annad neil' laudi päält —
Kas võtad nad oma hoole?...“

„Kes meistest on kaua armastust näind,
Teel koju, kalmude linna, —
Eks teise fiiva all minagi käind,
Eks teisigi minu fiiva all läind —
Võid Issanda rahus minna.“

Surm sõidab õue, koputab lund,
Mis fäifnud viiskude servi.
„Sull' Issand andku magusaf und,
Et mitmevõrdne oleks su pund —
Vii naisele palju fervit. —“

„Mis on kõik elu? Kõik mure ja vaev,
Üks fere ja jumalaga;
Ja vabaneb vaevalt kalju seesf kaev,
Ja vaevalt merele purjetab laev,
Ju fere ja jumalaga.“

„Et õnnisfaks Issand su kuldsef suud —
Küll soe on täna ja ilus —
Tee lahfi uks, foeks kinnita luud, —
Kui ilusti õitsevad õunapuud —
Läen kõnnin oksade vilus...“

S. Wörishöffer. Noorsoole toimetanud Victor Neggo.

21

Tuppa ilmus üks teener ja teatas, et Mr. Brooke mõlemaid noormehi näha soovib. Mr. Gould viis neid seepärast vastuvõttetuppa, kus neile alles kaunis noor, sõjameheliku ja suursuguse välimusega mees õige lahkesti vastu astus. „Lähematel päevadel algab sõjakäik kindlustunud mässuliste vastu,“ ütles ta, „ütlen teile mõlemile kui sellest osa võtta soovijaile kõigest südamest: tere tulemast!“

Siis päris ta noormeeste elu-olu järele, lubas neid pärast õnnelikult lõpetatud sõda lühemat teed kodumaale saata ja andis nad ühe allohvitseri hoole alla, kes neile korteri korraldas ja riided, sõjariistad ja moona välja andis, lühidalt, endised meremehed sõduriteks muutis.

Mr. Gould patsutas Richardi õlale. „Ma saadan teid tol sõjakäigul,“ ütles ta. „Kogu see ettevõtte sarnaneb rohkem võidukäigule kui tõsisele võitlusele. Mässulised ei jõua kunagi valgete tuleriistadele ja sõjaväelisele korrale vastu seista.“

„Kas kindlustatud külad süit kaugel asuvad?“ küsis Richard.

„Mõne päeva teekonna. Sääil istuvad malailased ja dajakid, hiinlased ja igasugu muud röövlid ja hulgused kõrgete vallide taga, et röövida ja laastada, mis iganes nende võimkonda juhtub. Sultan Hassim ei suuda neilt makse sisse nõuda ega neid korraldamatuid salku väeteenistusele sundida — sellele tahame lõpu teha.“

Sel hetkel näis viiekümnepäevane noorena; ta silm välkus ja ta seisak ilmutas tahtejõudu. Tänaeks jättis ta Richardi ja Oskari lahkesti jumalaga. Jälle seisid nad tänaval. „Sa oléd minust, nagu näib, juba ette jõudnud,“ ütles Oskar kibedusega hääles. „Mr. Gouldil olid ainult sinu jaoks silmad!“

Richard punastas. „See rõõmustab mind,“ vastas ta. „Ma leian, et sinu sõber on väga armastusväärne, väga lahke. Mis aga tema rahasse puutub,“ lisas ta naerdes, „siis pead sa selle ainuüksi endale saama, ära sellepärast muretse.“

„Sa oled tõesti väga suuremeelne. Kahjuks näib aga, et varem nii kindlasti otsustatud reis Euroopasse nüüd sootuks teostamata jääb.“

Richard kehtas õlgu. „Seda peab ära ootama,“ vastas ta. „Nüüd sooviksin esialgul linna vaatlema minna. Tule kaasa, Oskar!“

Siigav ohe kõlas vastuseks, kuid siiski lihtsus Oskar kiiresti mütsi pähe. Kus Richard viibis, sääil tahtis ta läheduses viibida, et teda vähemalt kogu aeg silmas pidada.

KOLMASKÜMNES KOLMAS PÄÄTÜKK.

Sultan Hassim; vangla. Sõjakäik röövlid külad vastu. Teemandiotsijad.

Peagi leidsid nad ühe malailasest juhi ja asusid siis kõik kolm teele, et lagunevat, viletsusest ja mustusest alandatud Kushingit vaadelda. Ainult üks hoone kõttis teataval määral valgete tähelepanu, see oli kõrge puumaja, mida ümbritses okastaimist ja muulvallest koosnev kaitsemüür. Sõjariistus malailaste tumedad, teravad, habemeta, turbaniga ehitud näod vahtisid igalpool läbi akende ja uste välja. Nad kandsid kilpe ja piike, olid ka sulgede, kirevate riidehõpude ja pärlikeede abil sõjamehelikult ehitud, — kuid kogumule sellest majast ja ta kaitseajast oli siiski õige vilets ja armetu. Kerjuseulikus vahtis kõigil neil nõندانimetatud sõdureil üle öla.

„See on Hassimi loss,“ ütles juht.

„Sääil ta istub ja väriseb iga lehe kahisemisel!“

„Jah. Kõige rohkem sahib Brooke'i ees, keda inimesed nii väga armastavad.“

„Hale vürst! — Mis otstarve on sääil tol pikal, poollagunenud hoonel? Seda valvatakse, nagu näen.“

„See on vangikoda, milles mereröövlite naised ja lapsed kinni hoitakse. Hassim vajab neid pantvangidena — kui röövlid ta laevadele kallale on tunginud, siis lasseb ta mõne neist surmata; kui aga kassas raha pole ja röövlid seda anda ei taha, siis peavad seni igapäev mõned naised või lapsed oma pää tapalavale asetama, kuni nende mehed ja isad kukru avavad. Mitmed sajad neist õnnetumaist elutsevad alles tolles viltuvajunud vanas kastis.“

„Kui jätk!“ hüüdis Richard. „See Hassim on üks süd ametu nurjatu.“

„Kindlasti on ta seda, — aga ka kaval. Ta ei ole kellelegi tõsiseks sõbraks; aga ta hoidub ka kellegagi oma vahetõrka täielikult rikkumast.“

„Seda kahetseb ta kord raskesti, nagu kõik, kes oma arvatavas tarkuses mõlemal jalal lonkavad.“ Tõsine pahameel pani Richardi ilusa palge õhetama. „Jumalale tänu, see tund on nüüd tulnud,“ ütles ta ja surus käe rusikasse. Valged rändasid ümber vangla ja jõudes uuesti Hassimi lossi ette vabastasid nad James Brooke'i meeste hulka kuuluva juhi ta kohustustest.

Päälle lõunat tehti „Violani“ väikesel aurikul lühike sõit jõel ja järgmisel päeval laaditi James Brook'i aurik „Royalist“ välja.

Kõik, kel silmad pääs, ajasid need pärani. Kogu

auriku sisemus oli tihedasti kuulipüsse ja mõõku täis küllutatud.

Üksainuke sõna rändas sosinal suust suhu: „Nüüd läheb lahti!“

Siis avati „Swifti“ ja „Royalisti“ külljeluigid ja nähtavale ilmus ilus koguke läikivaid suurtükkitorusid. Mõlemad laevad asusid ühes „Violaniga“ jõgede suu ette nõnda, et röövlite laevastiku ridadest enam ükski punnima ei saanud pista ilma, et ta kolme sõjalaeva suurtükkkuulidega tutvust poleks teinud.

Mereröövlid lehvitasid selle vaate juures oma kirevaid lippe ja tõstsid väljakutsuva, ereda sõjakisa, mis aga jäi sootuks tähele panemata. Mr. Brooke tahtis enne nende hulguste peiduurkaid metsades tule ja mõõga abil hävitada ja siis alles merel otsustava lahingu liiua.

Neljandal päeval pääle „Violani“ päralejõudmist asus vabastajate vägi teele metsadesse. Ligikaudu nelisada sõja- ja toidumoonaga hästi varustatud meest moodustasid kogu Mr. Brooke'i sõjaväe — valged, malailased ja dajakid, kõik läbisegi. Nagu igas kodusõjas, nõnda võitles ka siin vend venna vastu, ainult seda tohib juure lisada, aus tööline oma hõimkonna hukkaläänud poja, korraarmastaja riigikodanik mässaja vastu, kes ammugi au ja südametunnistuse jalge alla tallanud.

Valged, ka meie kaks noort sõpra, kandsid Inglise-India jalaväemundrit, malailased oma Tiirgi õlamantleid ja turbane, dajakid oma võõsid ja suletutte, kuid kõigil olid kuulipüssid relvastuseks ja kõrged sääresaapad ja jalas kaitseks madude ja mürgiste putukate vastu.

Kogu vanglasse puuri pistetud kari oli aknaavauste ja sissekäigu juure kogunenud. Kooris palusid nad mehi ärdalt ka neid, vaeseid vange, meeles pidada. „Päästke me,“ karjusid õnnetud olevused, „päästke me, muidu peame siin viletsalt oma elu lõpetama!“

James Brooke keerutas mõõka pää kohal. „Ka teie eest astume võitlusse,“ hüüdis julgustavalt. „Olge mureta, me ei unusta teid!“

Hassimi kindlusest vaatasid sajad silmadepaarid teele asujale järele. Üks kõhn, kollane nägu ilmus vilkeks ka ühele ülemisekorra aknale, kadus aga siis kohe jälle.

„See oli sultan ise,“ ütles Mr. Gould. „Maja eesrinnas asuvaist tubadest näeb ta „Violani“ lippu ja siit külljelt kuulipüsse, mis röövlite tegevusele lõpu pääle peavad tegema. Nüüd väriseb ta kahekordselt.“

„Ja mõne nädala pärast on ta igaveseks ajaks siit minema kihutatud,“ lisas James Brooke juure.

Mr. Gould väibus alati noormeeste läheduses. Iseäranis Richardiga kõneles ta tihti. Temale näis noormehe hääl ja pilk salajast, alati uuenevat huvitust pakuvat. Ta laskis endale reisist Dshumbo laial turjal jutustada ja andis oma korda kõigi tee ääres silmapäirile kerkivate iseäralduste kohta üksikasjalist seletust.

Kushingi linn asus juba väesalga selja taga. Mäed ja sügavad orud vaheldusid avarate rohuväljadega, kus hirv ja antiloop karjastasid. Mäeojad langesid kaljudelt alla, et kaugemal all orus palmide keskel vaikseid, sinetavaid järvi moodustada. Lugematud metspardid vadiastasid vetel. India karu, julge ja kartmatu, ronis vaevalt veidi kõrgemale, kui ta rändajaid silmas. Väikesed

ahvid ja papagoid kahistasid lugematuis parvedes viljakobarate all nõtkuvate puude lehestikus.

„Kas pole kahju, et nii ilus maa röövlite võimuvälitsuse surve all hukka läheb,“ hüüdis Mr. Gould, „ja kas pole see häategu sellele kõlvatusele kord lõpp teha.“

Teised kiitsid elavalt ta sõnu hääks ja siis seletas James Brooke'i usaldusmees neile sõjakäigu kava. Kolm sügavasse metsa peidetud röövliküla moodustasid mereröövlitega liitunud dajakide peiduurkaid; nad olid kõik hästi kindlustatud ja asusid üksteisele nii lähedal, et ikka ühe meeskond teisele küllale kallaletungijaile kohe selja tagant pääle võis tormata.

„Seepärast oleme nii suurel arvul teele asunud,“ lisas ta juure. „Kõik kolm kindlustust peavad ühel ajal tormiga võetud saama.“

„Kas piirame küllad sisse, sir?“ küsis Richard.

„Arvan küll, mu poiss. Neis asub vaevalt kaks-sada võitlusvõimelist meest.“

„Kes aga miirgitatud nooltega lasevad.“

„Seda küll. Kuid me ehitame kaitsevalle, millele need kurikavalad nooled midagi teha ei suuda — ja peaks kõik muud abinõud jääma tagajärjeta, siis lõikame mässulised veest ära; nende küllades ei ole ühtki ojakest ega allikat.“

„Kas tunnete seda ümbruskonda nõnda täpselt, sir?“

„Päris täpselt, olen peaaegu kaheksateistkümmend eluaastat siin neil saartel mööda saatnud, kord teemandiotsijana, kord põllumehe ja siis jälle kaupmehena.“

Ta vaikis. Lühikese puhkamise järele jätkati marsimist. Keegi ei tulnud sõduritele vastu. Kes aga eemalt arvurikka salga lähenemist silmas, see põgenes kohe, olgu see inimene või loom. Siiski aga käskis Mr. Brooke pääle esimesesse öölaagri jõudmist nii talitada, nagu seisaks vaenlane lähemate põõsaste taga.

Iga ohvitser või päälük pidi oma meeskonda nime pidi hõlkama ja kui selgus, et keegi ei puudu, pandi valvurid välja.

Kuna Oskar ja Mr. Hardington magasid, kuulus Richard esimesesse valvemeeskonda. Ta lamas vana Dajaki pääliku Toldi kõrval rohus ja imetles õõ saabumiseiga igalpool väljapugevate putukate rohkest. Ümber ringi polnud ühtki kõrt, ühtki lehekest, mida ei kõigutanud mõni sitik, polnud ühtki õit, mille karikas ei pesitsenud terved väikeste, kullast säravate, ilusate olevuste perekonnad — isegi puutiivad ja maapind jalge all olid täis elu, ja õhku täitsid tillukesed ja tillemad olevused oma vaikse, õrna ja viisriikka sumnaga.

Imekaunis paik maakeral, mõtles Richard, ja siiski verejanuliste röövlite asukohaks. Maailm on kõige kauniduse pääle vaatamata siiski hädaorg!

Ta pilk otsis kauget, kuupaistel selgesti eralduvat mäeharja. Kui hiiglasuur oli ometi kaugelenatav, keset metsa- ja veekohinat asuv mägestik, kui ülendav oli ometi kogu vaade ümberringi! Sügavad orud lõhestasid kaljusid, üksikud kõrged mäeharjad ulatusid üle hiiglapuude latvade ja liilerikkad madalikud painduisid kaljudeni.

„Tu-vau! — Tu-vau!“ hõlkas lähemas palmisalusal paabulind ja kohe vastas läheduses ta kaaslane: „Tu-vau! — Tu-vau!“

Äkki kõlas üsna lähedal mingi rõhkimine, siis kahisesid oksad. Sääl ülal, viimases ladvatipus, moodustasid oksad ja lehed suure kera — üks must, õel nägu vaatas sellest välja.

Orangutangi pesa! Niiid heitis selle elanik pähk-laid alla nagu rahet. Richard korjas neid maast ja hakkas mõnutundega neid sööma, annetajale n'marättkuga tänu viibates. Kuid see ärritas looma veel rohkem. Ta kargas pesast välja ja sisse, paljastas hambaid ja paiskas terved oksad alla.

Kui mu valvekord lõpeb, siis äratan Mr. Hardnigtoni ja lähen temaga veidi ahvijahile, mõtles Richard.

Pool tundi hiljem käis Mr. Gould üksikud valvepostid läbi. „Kuidas meeldib teile sõdurielu?“ küsis ta naljatades. „Kas piüss vajutab õlga?“

„Mõtte sugugi, sir. Loodan sellelt teekonnalt mõnusamaid ja rikkalikumaid mälestusi hankida ja koju kaasa võtta!“

Mr. Gould vaatas Richardile kogu aja ta uuriva ja siiski hella pilgu all punastavasse näkku. „Hamburgi?“ küsis ta poolvaljult.

„Jah, sir.“

„Võib olla, et saadan teid ja Oskari sinna!“

„Kas lubate mulle ühe küsimise,“ lisis ta siis juure. „Kas jah?“ — Noh, siis õelge mulle, palun, kas sarnanete väliselt, eriti mis näojoontesse puutub, oma surnud emale?“

Richard tundis, kuidas ta kahvatas. „Ma ei tea seda, sir. Minu ema suri, kui alles mõne nädala vana olin. Pilti temast ei ole mul ka mitte.“

Ohvitser vajutas käe Richardi õlale. Jälle oli ta olek nii iseäralik nagu tol korral, kus ta Richardit esimest korda silmas. „Aga kindlasti on ometi teile lahkunu kohta mõndagi jutustatud,“ ütles ta sügavasti hinge tõmmates, „sugulased, lähemad või kaugemad perekonnaliikmed kõnelevad ometi seda ja teist, mida nad mäletavad.“

Richard raputas pääd. „Ei, sir, mul pole perekonda ega sugulasi, kes mulle midagi jutustada oleksid võinud, — olen leitud laps ja vaeslastekodus üles kasvanud.“

Mr. Gould võpatas, nagu oleks talle n'lagu pähe löödud.

„Mu Jumal,“ kogeles ta, „mu Jumal — kõnelege mulle sellest üksikasjalisemalt!“

Richard jutustas talle niiid, mis ta oma surnud ema leidmisest postvankris ise teadis, ja Mr. Gould kuulis päält nagu isik, kellele otsust surma või elu üle kuulatakse.

Kui Richard vaikus, näis hetkeks nagu tahaks ta noormeest mõlema käega oma rinnale tõmmata, aga sama kiiresti ja ootamatult käänas ta kannu päält ümber ja lahkus vaevalt arusaadavalt endamisi pomisedes: „Hääd valvamist — mul on rutt!“

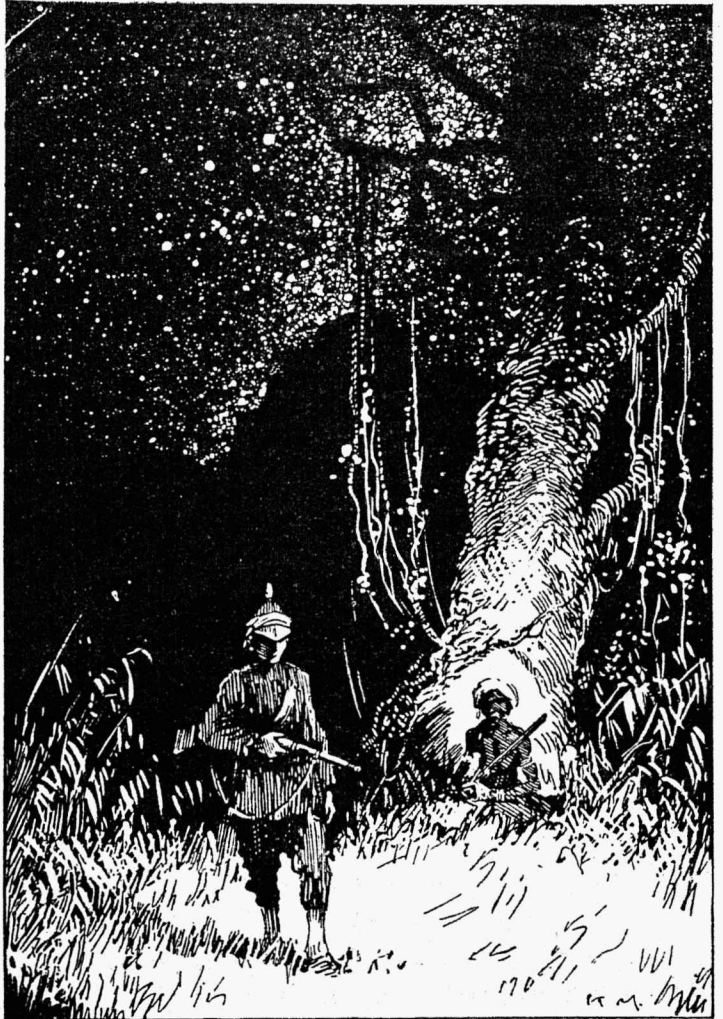
Richardi süda põksus kiiremini, tahtmata tundis ta end haavatuna. Tähendab seepärast, et tal polnud pe-

rekonda, millesse ta kuuluks, ei soovinud ka see lahke olekuga mees teda tunda, ei tahtnud, et teised neid üheskoos näeksid!

Kibe naeratus libises üle ta huulte. Et just Mr. Gould nii mõtles, tegi talle siiski väga haiget.

Püss käsivarrel, sammus ta mahapöördud pilgul edasi-tagasi.

Järgmisel hommikul jätkati teekonda. Mägine, met-

saga kaetud iimbrus muutis aegapidi oma ilmet just vastupidiseks. Rännati üle tühja ja halli liivavälja. Siis järgnes niiske madalik, kus vesi meeste jälgedesse kokku n'rises ja väikesi loikusid moodustas. Siin kees teemandiotsijate töö täies hoos.

Kaheteistkümneme jala sügavused augud õonestasid igalpool niisket, painduvat maapinda. Igas üksikus seisid pambusredelid. Augud olid pooleldi vett täis ja suured sõelad ja korvid lamasid nende kallastel.

Töölised võtsid parajasti oma riisist koosnevat einet; kui esimesed sõdurid neile lähenesid, pistsid nad ülepeäkaela punuma. Tulijad võisid ju ka röövlid olla, kes siia ilmusid, et kõiki maha tappa ja paljaks röövida.

Mr. Brooke saatis põgenejatele mõned ohvitserid järele ja laskis neile asja seisukorda seletada. Teemandi-

otsijad olid dajakid oma ülem- ja alamjuhatajatega, kes niidid suure rõõmukisaga oma töökohtadele tagasi pöör- sid ja Mr. Brooke'i ülevoolavalt tänasid, et ta kavat- ses rõõveid taltsutada.

„Nad ilmuvad kuuekümmne kuni saja kaupa siia,“ se- letas üks juhatajaist, „piiravad meid igast küljest kor- raga sisse ja võtavad siis kõik ära, mis meil on, isegi meie riided seljast. Kes vastu hakkab, see tehakse pää võrra lühemaks.“

„Kes on nende juht?“ küisis Toldi.

„Muidugi radsha Moharra, keda nad ka pahaks vai- muks nimetavad ja kes oma vennalt Toldilt kaks korda kõik riisus, mis tol oli. Lämbugu ta iseenda veres, see koletis!“

Vana dajak vangutas nukralt pääd.

Teemandiotsijad müksasid üksteist salaja. „See on ju Toldi, Moharra vend!“

Nii siis vend venna vastu, mõttes Richard. Jah, seesugune on kodusõda oma koledustega. Mehed asu- sid jälle oma töö juure ja valged vaatasid neid liihik- est aega päält. Kuna mõnes paigas teemante kuivas, kohedas liivas võib leida, uhuti neid siin pinnaveest välja. Redelil seisev tööline tõstis võimalikult põhjast ämbritäie vett ja mudä välja ja ulatas selle teisele augu ääres seisvale mehele, see toimetas ämbri oma korda edasi kolmanda kätte, kes selle niidid söelasse kummutas ja vahetpidamata puhta veega järele uhus, kuni ainult vähemad või suuremad teemandid söela põhja järele jäid.

Agasid harva tasus end selle töö vaev! Kaks- kümmend korda oli söel tühi ja ainult üks või kaks korda lamasi kalliskivid söela metallisel põhjal.

Säälijuures kummutas päike halastamatult taeva- võlvilt ja miljonilised moskitode*) karjad ähvardasid vahetpidamata tööliste poolastsi kehki. See oli kibe leib, mida need mehed pidid sööma.

Kui valged uuesti teele asusid, kõlasid neile igast küljest õnnesoovid ja tervitused järele. Richard ja Toldi marssisid jälle üksteise kõrval.

KOLMASKÜMMNES NELJAS PÄÄTÜKK.

Elevandijahil.

Mõne aja pärast jõuti rohelisele lagendikule. Kõrge ja tihe rohi kattis maapinda ja siin-sääil vee sees seisid nipapalmide salad, oma ilusate sulekroonidega ränd- ajale mõnusat jahedust lehvitas. Metsloomi polnud kuskil näha, nad näisid kõik metsades elutsevat.

„Aga selle eest leidub siin elevalante,“ kinnitas Toldi. „Oodake ainult ööni, täna ei ole meil kuurvalgust.“

Päeva jooksul olid juba mõned metssead lastud ja kohe koha pääl puhastatud. Seetõttu jätkus kogu väe- salgale värsket liha, mida niidid hakati valmistama. Valvepostid asetati nagu eelmiselgi päeval ümber laagri. Kui juba pilkane pimedus maad kattis, hakati end ele- vandijahile ette valmistama.

Mr. Gould ei maganud, kuigi ta eelmisel ööl valvet oli kontrollerinud. Ta sammus aeglaselt läbi puhka- jate ridade ja Toldi peatas teda.

*) Moskitod — soojamaa nõelavad sääsed. Kan- navad külgehakkavaid haigusi nõelamise teel edasi.

„Kas lubad, sahib, et liihikeseks ajaks laagrist lah- kun? Tahaksime elevalanti varitsemä minna, mõlemad valged meremehed, pilditegija ja mina.“

Mr. Gould vastas: „Mul pole midagi selle vastu,“ ja Richardi poole pöördes lisas ta: „Aga olge äärmiselt ettevaatlikud, asuge niisugusele seisukohale, et haa- vatud elevalant teid kätte ei saa, muidu võite oma elu kaotada.“

Nad sammusid välja pimedusse, Toldi mängis juhti. Kolm valget järgisid talle sõnalausemata nii kiiresti ja kärata kui nad suutsid. Aegamööda harjusid nende sil- mad pimedusega. Nad nägid palmisalusi ja vee läiki- vat pinda nende tüvede vahel ja viimaks isegi elutumat lähemat ümbrust.

„Meie tee viib sinna poole,“ sosistas Toldi. „Selle loigu juure tulevad elevalandid jooma või noolivad vett, et soola saada.“

„Soola?“ kordas Richard. „Kuidas nii, Toldi?“

Vana dajak vangutas pääd. „Jah, vaata, mu pois, kuidas see sool sinna satub, seda ma ei tea,“ tunnistas ta, „aga sääil ta on. Ta asub nipapalmide juurtes. Neid me kuivatame ja põletame, et endale keedusoola muret- seda. Küsi ainult Mr. Gouldilt, see teab kõik!“

„Tähele panma!“ lisas ta siis juure. „Siin, selle salu juures on see paik — niidid ei tohi te enam kõne- leda.“

Mr. Hardington kehtas õigu. „Mina ei näe aga veel ühtki elevalanti,“ sosistas ta.

„Küllap nad juba tulevad, sahib!“

Palmid seisid ühes loigus täis puujuuri ja veetaimi. Nende hulgas oli ka tugevaid puud mis väga hästi in- mest kanda suutsid ja teda juhtuva kallaletungimise ajal võisid kaitseda, aga neile pääseda polnud kerge. Ainult ükskõik seisid kaldale nii lähedal, et selleni va- balt võis karata. Selle pidi Toldi enda tarvitada jätma.

„Mis niidid?“ küisis Oskar.

„Seda pead sa kohe nägema, sahib! Teisel pool loiku lamab välgust rabatud puu. Seda tarvitame sil- laks.“

Kõik neli hiilisid ümber loigu ja sääil lamas tõepoo- lest tugev, nähtavasti välgust tabatud puutiivi maas. Ühisel jõul vedasid nad selle valitud kohale. Ladva- poolsed oksad toetusid palmide juurestikule, tüveots la- mas kaldal ja sild oligi valmis.

Esimesena astus Toldi kõikuvale sillale ja sammus vääramata teisele poole. „See puu kannab meid hästi,“ ütles ta.

Kolm valget ronisid tugevamate, kõrgemate pal- mide otsa, kuna Toldi kalda lähedal seisva puu juure astus ja enda selle varju peitis.

„Olge üsna vait sääil ülal!“ käskis ta.

Võis umbes kesköö paiku olla. Üle vaatepiiri serva eksis nõrk punetus nagu mingi ebamäärane helk; see oli kauge laagritule peegeldus. Ühtki metslooma häält polnud kuulda, ainult tuul kõigutas kahisedes palmide lehvikuid ja peksis neid vastamisi.

Kõmisevad sammud kõigutasid maapinda, hele pa- sunate hääl kõlas läbi öö, kohmakad jalad tampisid lä- hemale.

„Sääil nad on! Sääil nad on!“

Elevandikari lähenes müristedes. Niidid võisid meie

sõbrad juba niipalju näha, et nad hiiglloomade arvu umbkaudu kindlaks suutsid teha. Arvu poolest võis neid umbes viisteist kuni kakskümmend olla. Nende hulgas oli ka mitu suurt isast, kelle hiiglasuured kihvad rikkalikku saaki töotasid. Nad lähenesid loigule ja sirutasid pikad lundid soolasesse vette, et mõnutledes hakata noolima.

Nähtavasti polnud nad inimeste lähedust haistnud.

Kolme valge noormehe süda põksus tugevasti. Näis siiski hulljulge vägitükk olevat nii ainuüksi ilma tule-riistata, ainult raudpöigiga varustatuna hallidele hiiglastele kallale tungida — üksainus löök lundiga, ja vana-mehe elu oleks otsas.

Sääl, nüüd liikus midagi all üksiku puu tüve juures, nagu vilksatuks hele valgus läbi pimeduse. Kõige suurem elevant kiskus oma londi veest välja, kolme noormeest niisutas äkki tihe udurühm ja ere, läbilõikav karjatus löhestas kaugele vaikset, öist õhku.

Nagu tuulispask pühkis kogu kari minema. Maa-pind värises kõmiseses nende hiiglasuurte jalgade all.

Ainult haavatu jäi kohale. Juba samal hetkel, kui ta vihaselt vett välja puristas, oli Toldi väledalt nagu nool oma palmi otsa roninud, ja kui elevant ootamatut kallale tungijat hakkas otsima, istus ta juba ammugi kaitstud kohal. Ta hele võidukisa vabastas valgete südamed raskest survest, ta kaugele kõlav, hõiskav „Hei! Hei!“ sundis neid kaasa karjuma, nagu oleks ka nende hääl põlvestes metsades kiikunud.

„Kas tapsid halli hiiglast?“ küsis Richard.

„Ohoo! Ohoo! See ei lähe nii ruttu. Enne märatseb meie isand veel veidi, siis pistab ta punuma ja kihutab oma sõpradele järele ja homme võime talle surmahoobi anda.“

„Alles homme! — Toldi, homme alles?“

„Või ülehomme! Kas kuulete, kuidas ta töötab?“

Alguses oli elevant puud, millel Toldi istus, püüdnud pikali tõmmata, ja kui see talle ei õnnestunud, pööris ta oma viha kõige vastu, mis kätte juhtus. Ta puristas rusikajämedusi veejugasid kõrgele õhku, tallas rohu puruks, murdis iga kättesaadava oksa. Viimaks proovis ta oma hiiglajõudu sillana tarvitatud puutiive kallal, tõstis selle üles ja paiskas ta siis jälle maha, nagu mängiks ta tuletikuga.

„No, noh,“ hüüdis Toldi, „mis sa sääl teed, vana hallivatimees? Kas jätab kohe silla rahule või mis?“

Elevant mõirgas valu ja viha pärast. Veel kord haaras ta puutiive ja paiskas selle kaugele soisesse vette, siis traavis ta minema nii kiiresti kui sügav maohaav talle seda lubas. Kõik neli meest kuulsid teda ööpimeduses üle välja ruttavat.

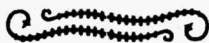
Toldi libises nagu kass puu otsast alla. „Hei! Hei!“ hüüdis ta, „paksnahk on poole oma verest siia maha jätanud! Küll on seda aga palju — see ei jookse enam tundigi edasi!“

Aga äkki kõlas ta huultelt hirmuhüüd: „Oo! Oo! — Sild!“

„Kas ta on kadunud?“ hüüdsid kõik kolm valget nagu ühest suust.

„Ta ujub puutiivede vahel!“ oli vastus. „Ni ei pääse te enam tagasi. Aga oodake!“ Nende sõnadega tõmbas Toldi ühe väikese metallvile taskust ja ere, kaugele kõlav hääl lõikas läbi õhu. „Nii,“ ütles ta seepäale, „kui keegi muu seda kutset ei mõista — Mr. Gould teab nüüd, et vana Toldi vajab abi.“

(Järgneb.)

Kevad.

Merila.

Tule kaasa, külva õisi
 ühes minuga,
 tule kaasa, hõiska viisi
 ööbikutega.
 Tule, kalla päiksekulda
 üle noore maa,
 pista, kallid, musta mulda
 seeme färkama!
 Elu — õilis, noorus kaunis
 kuule, — kutsuvad ...
 Ava hing, oo ilu — jaunis,
 Elada kui imekaunis!
 Sind kõik ootavad.

Kevad.

MIKS SÜGIS NÜTAB.

Muinasjutt kolmes vaatuses.

Niina Sacharias.

(Lõpp.)

Sügis. Ei, minu! Minu kõik! Ma Okasroosile ju oleks pidanud saatma päikesekiire, mitte Härma! Kuis vaatam Suvele silma! See teda armastas nii paljalt ja südamest (langeb, ikäsi ahastuses sirutades ja surudes, pingile).

Tuul (pääle väikest vahet). Pääsuke, miks värised...

Pääsuke. Mul külm, ma suren külma kätte...

Tuul. Mul sinust kahju, võtan su enesega kaasa. Noh lähme siis.

1. pääsuke. Mu kallid sõber surnud Härma...

Tuul. Ära nuta, mis sinna parata.

Sügis. Tuul, hirm tuleb mulle pääle, hirmus on mul minna tagasi — mis ütleb isa!

Tuul. Ära kurda, minu käskijanna, ehk annab ta sul andeks!

Sügis. Ei... mitte kunagi...

(Eesriite).

Kolmas vaatus.

(Lossi saal. Kurb hämarus. Kaugel kuulub müra ja kõminat. Suvi uinub, rõõmus naeratus näol. Saali astuvad Aeg, Päike, Talv, Kevad ja Lõunatuuleke).

1. etteaste.

Aeg (kummardades Suve aseme kohal). Ärka, Suvi! Tõuse üles!

Suvi (läbi une). Kui hää on olla ühes sinuga, mu Okasroos. Oo, see magus lilledõhn ja linnulaul...

Aeg. Küllalt oled unistanud, su ees ei seisa mitte sinu peiu!

Suvi (ärgates). Kuidas mitte... (vahe) ma olin ju... maa pääl?...

Kevad. Ei, Suvi, sina nägid und.

Suvi. Önnelik unenägu! Oo, kui te minuga... (Kardlikult). Mis on teil? Miks vaatate mind üksisilmi? (Vahe). Isa, sa ehk vihastud, et ma jäin mägama? Aga ma ei ole ju veel hiljaks jäänud!

Aeg. Ei, hiljaks, minu laps! Hiljaks, sest et Sügis juba maa pääle jooksnud.

Suvi. Miks teete seda paha nalja! Ma ei usu...

Aeg. See on nii, Suvi...

Talv. Ma ütlesin, et lõpeb halvasti, ma ütlesin.

Aeg. Vait! Mina nuhtlen teda, mitte sina.

Suvi. Isa, mina olen süüdi, sest et ma jäin magama.

Lõunatuuleke. Ei, Suvi, ära süüdistada end — ma su uinutasin lauluga mu kandle saatel! Oo, kui seda oleksin ma ette näinud, ma oleks oma kandle keeled puruks teinud! (Nutab. Raskesti hingates tormab saali Pääsuke).

2. etteaste.

Pääsuke. Ma siin... võin jutustada kõik... ei ta aga... kuidas alata...

Talv. Kust sina, lollikene, siia oled sattunud!

Pääsuke. Mind tõi Tuul, kes siia lendas ühes Sügisega.

Aeg. Aa, nii — ta juba siin. (Ütleb midagi päikesele, see ära).

Pääsuke. Suvi, armas Suvi, sääl maa pääl sinu peigmees Okasroos... vaata, temaga on juhtunud õnnetus... (Liigutus juuresõhjade seas).

Suvi. Mis sa ütled, Pääsuke!

Pääsuke. Sügise ta juure saatis Härma, see tema hukkas... ja surmas Külmi! (Hirmuhüüded).

Suvi. Hukkund! Külma kätte surnud! Siis ei saa ma teda näha? Aga ma ei usu! Ei või ma uskuda! Ütelge siis mulle, et ta elab, rahustage mind! (Vahe). Teie vaikite! See tõsi siis, et tema hukka saanud? Oo, jumalaga õnn ja armastus! Mu peiu Okasroos on surnud külma kätte! Isa, isa! (Jookseb Aja juure, nuuksudes).

Aeg. Ära nuta, Suvi. Sa pead rõõmsa naeratusega maa pääle minema, et jälle äratada ellu kõik, mis hukkunud ja purustatud. (Vahe). Vaikseks jäävad kõued, hirmsad tormid, mässu tõstnud vetevood nad jälle oma asemeisse pöörvad tagasi, nii kaob ka siis su valu, mure, ja tema ununeb... sa ära nuta...

(Päike tuleb käsikäes Sügisega, kes astub vankuval sammul. Neile järgib Tuul).

3. etteaste.

Aeg. Tule, tule, keda's kardad!...

Sügis (heites end tema ette). Ma ei karda sind, sest sina annad mulle andeks!

Aeg. Ei ialgi!

Kevad. Ode, miks ei kuulunud sa isa sõna, miks jooksid ära maa pääle!

Talv. Paras sulle: naersid enne palju, maksa iga naeru eest nüüd pisaraga.

Aeg. Vaat, Pääsukene rääkis meile juba, et on surnud Okasroos ja et see sinu süü.

Pääsuke. Mitte ainult tema, ka kõik lilled hukkusid!

Tuul (kõrvale). Oh, asjata ma tõin ta siia, ta lohib kõik välja!

Pääsuke. Ja palju linde, liblikaid ja rohte hukka sai!

Tuul. Kas pead suu, sa vilets! (Tormab tema poole — teised ei lase teda Pääsukese ligi. Vahe).

Sügis (kõheldes). Suvi, sa mind armastasid ikka... Kaitse mind!

Suvi. Anna mulle peigmees tagasi!

Sügis. Kevad, oh halasta mu pääle sina!

Kevad. Ma enam sind ei armasta!

Sügis. Talv...

Talv (järsult). Ju ammu ma ei enam sallin sind, sa tuulispää!

Sügis. Ei keegi, keegi! Tuul, ka mitte sina! (Tuul jookseb Aja juure).

Aeg. Ära! Vilets eestkostja on sinu Tuul!

Sügis. Isa, kõiges on ju süüdi paksud pilved, Härm...

Aeg. Kes aga lubas nad maa pääle?

Sügis. Mina...

Talv. Noh, siis sina oled süüdi!

Kõik. Kõiges! Kõiges! (Tigedate hääle kömin).

Pääsuke. Ma lähen sinult ära, Sügis! Ja ühes minuga — kõik laululinnukesed!

Lõunatuulekene. Ning mina lahkun sinu juurest, Sügis! Ja ühes minuga — kõik liblikad ja sirtsud!

Suvi. Sinu ajaks, Sügis, kaob kõik lillehilgus, taevasina.

Härm. Sind, Sügise, ei ial maha jäta ma!

Sügis. Oh, kuis rõõmustaksin, kui sa minust lahkusid! (Vahe).

Aeg. Nad jätaavad su ükski... ühes tumedate pilvedega, külmade ududega, Härmaga. Iialgi ei tule sinu juure enam taevas sinine, ei laululinnukesed, magusasti lehkivad lilled. Sa saad igavesti nutma vihmavalangutega, saad taga leinama su kadund õnne, — see olgu sulle nuhtluseks su südame tuu teo eest! (Katab ta oma viikatiga, Sügis langeb põlvili tema ette. Vahe. Tumm stseen. Siis sügis pilkkamisi tõuseb püsti ja, sirutades käsi ka Päike poole, ütleb:)

Sügis. Päike, Päike! Kas ka sina mu maha jätad?!

Päike. Kuigi sina, Sügis, oled südame tuu talitanud, mul on sinust kahju, ja ma tulen sind mõnikord küll vaatama ja oma kiirtega sul kuivatama pisaraid. (Kaisutab teda).

Tuul. Ja mina, mu käskijanna, ei kunagi sind jäta ja oma lauludega eemale peletan su kurbust, nukurust! (Heidab end ta jalge ette).

(Eesriite).

Lisa.

„Lõunatuulekese laul“.

Okasroosi põõsas

Kõrgel kaljumäel

Üksinduses õitseb

Toreduses sääl.

Põõsas laulab ööpik

Roosioksa pääl

Kõlab kaunit, hellalt

tema mahe hääl.

Kaste rõõmupisar

Veereb õiel veel —

Kuldab teda päike

Hommikusel teel.

„Suve jumalagajätmine“.

Maa pääle astu alla:

Ju Kevad tagasi!

Sääl Okasroos sind ootab —

Truu peiu alati.

Ju avatud on värav,

Ja tee on vaba ka —

Oh astu alla ruttu,

Ja rõõmsalt laula sa!

Kui jõuad sa maa pääle,

Siis lahkel naerata —

Su naeratusist heldeist

Löõb õitsma kogu maa!

Järelmärkused: Käesolev näidend, anderiikka 14-aastase Tallinna linna Vene gümnaasiumi õpilase-õpetandi teos, etendati Tallinna Vene gümnaasiumi hädabevõttevõttekorraldabud õhtul, 2. detsembril l. a. täie saali ees ja võeti suure vaimustusega vastu. Võib olla, et ka vikerkaarlaste seas leidub ettevõtlikke näitekunsti harrastajaid, kes katsuvad „Miks sügis nutab“ Eesti noorsoole näitelavalt esitada. Hakatajale noortele ei tohiks ka näidendi lavastamine suuri raskesti pakkuda.

Lisaks tekstis leiduvale näpunäidetele olgu tähendatud, et näidendis on väga soovitatav ka muusikat tarvitada (klaver). Palad tulevad valida, muidugi, vastava iseloomuga. 1) Muusika enne eesriide kerkimist. 2) Muusika Okasroosi etteaste algul (ka näit. lillekeste ehk linnukeste tantsud). 3) Muusika „Lõunatuulekese laul“ ja „Suve jumalagajätmine“. 4) Pühalik muusika saadab Aja sõnu: „Nad jätaavad su ükski“... jne. 5) Muusika lehtede tantsule.

Tarkussõnu.

Looja on peitnud suurimate raskuste taha suurima õnne ja parimad varandused, mida ainult võideldes saavutame.

Sügav kaastundmus teeb meid kaugelenägiaks, ent seda kaastundmust ei ole veel igal inimesel, vaid see omandatakse alles suurte kannatuste, keeldumiste ja suure endasalgamise kaudu.

LOOKESED LÕBUSAST DSCHUCHAST, MAROKKO NALJA-HAMBAST.

Vorst vorsti vastu.

Kord oli Dschuchal rasvane lammas. Siis otsustasid nad temale väikse vingerpussi mängivad ja lamba temalt ära võtavad. Järgmisel päeval läksid nad tema juure ja ütlesid: „Dschucha, homme läheb maailm hukka. Anna meile lammas ja lase meid sellest praadi valmistada.“ Dschucha vastas: „Hää küll.“ Nad läksid, tapsid lamba, niilgistsid naha maha ja küpsetasid ära. Siis istusid nad ühtekokku ja hakkasid praadi sööma. Kui see kadunud, sai Dschucha märku, et tema kuulul naabrid endid lõbustasid. Lõuna ajal muutus ilm väga palavaks; siis läks seltskond ära, et supelda ja endid jahutada. Dschucha ootas, kuni kõik vette läinud. Siis tõi ta nende riided kokku ja põletas ära. Kui supeljad veest välja tulid ning tahtsid riietuda, leidsid nad tuha, nähes, mis Dschucha teinud. Siis läksid nad tema juure ja ütlesid: „Dschucha, mida sa meile ometi tegid!“ Dschucha vastas: „Homme läheb ju maailm hukka. Milleks on teil veel riideid vaja!“

Kaval Dschucha.

Ühel päeval läks Dschucha veskile teri jahvatama. Ta võttis oma koti ja hakkas vilja, mis teiste kottides, välja võtma ja oma kotti valama. Mölder nägi ja hüüdis: „Mis sa teed sääl, Dschucha?“ „Ah,“ ütles Dschucha, „missugune lollpää olen!“ Mölder arvas: „Kui sa rumal oleksid, võtaksid sa vilja oma kotist ja paneksid võorastesse kottidesse.“ Dschucha vastas: „Ma olen ainult lollpää. Kui aga teeksin nii, nagu sina kõneled, siis oleksin ma ikaks korda loll.“ Mölder naeris ja laskis ta minna.

Dschucha ja küpsis.

Kord ostis Dschucha kolm naela liha, andis selle naisele, käskides sellest temale einet valmistada. Siis läks ta välja. Naine küpsetas liha ja üheskoos oma vennaga söi selle ära. Kui Dschucha tagasi tuli, küsis ta:

„Kus on liha?“ „Mõtles ometi,“ vastas naine, „kui ma kõõgis tegev olin, tuli kass ja pistis liha nahka!“ Dschucha tõusis üles, et kassi kaaluda. Ta tegi kindlaks, et ta kolm naela kaalus. „Sina kehm,“ jätkas ta, „kui see siin on liha, kus on siis kass? Ja kui see on kass, kus on siis liha?“

Dschucha ja varas.

Ühel ööl hiilis varas Dschucha eluruumi, võttis mõned asjad ja kadus. Kohe märkas Dschucha seda. Ta tõusis üles, võttis mõned teised oma asjad ja järgnes vargale. Kui see märkas, et talle keegi järele tuleb, hüüdis ta: „Hei, mis sa minuist tahad?“ „Jumala pärast,“ vastas Dschucha, „sa tead ju, et meil homme sinu maija kolida. Rõõmustab mind, et sa meid ümberkolimisel aitad. Ma viin praegu nii palju oma varandust, kui aga kanda jõuan. Homme, päiksetõusu ajal, nõnda tahab Jumal, tulen oma naise, laste ja kõigeaga, mis mul on, sinu juure, et sinna elama asuda. Oleme rõõmsad, et meie selle viletsa nurga, kus seni asusime, jätta võime.“ „Võta, mis sulle kuulub,“ ütles varas, „ja pöördu koju tagasi. Nii palju muret ei taha ma enda päale võtta.“ Seepäälle sai Dschucha oma varanduse tagasi.

Dschucha teab abinõu.

Dschucha istus jõekaldal, kui kümme laamat tulid ja teda palusid, neid teisele jõekaldale kanda, kuna neil jõudu polnud tugevale jõevoolule vastu panna. Nad lubasid Dschuchale igati ülekandmise eest ühe peseti (raha). „Hüüva,“ ütles Dschucha. Ta viis üheksa neist õnnelikult üle. Kui ta viimasega jõe keskel oli, sai veevool tema üle võimust ja tahtis teda edasi kanda. Ta vabastas laama oma käte vahelt ja päästis enda. Teised karjusid ja tähendasid, miks ta nende venda laseb uppuda. „Mis teie nõnda karjute,“ vastas Dschucha, „oleme ometi ühemeelsed. Andke mulle ainult üheksa peseti ja jätke üks endale, kuna ma kümnenda mehe just mitte täitsa üle ei viinud.“

PABERLAEVUKESED.

R. TAGORE' I JARELE H.A.

Päev-päevalt lasen oma paberlaevukesi üksteise järel ujuma alla pikki lõttavat jõge.

Suurte mustade tähtedega kirjutatan oma nime neile ja küla nime, kus elan.

Loodan, et keegi kuskil võõral maal nad leiab ja saab teada, kes olen.

Täidan oma väikesed paadid shiulililledega meie aiast ja loodan, et need videvikuõied vigastuseta saabuvad maale õöl.

Tõstan oma paberlaevukeste

ankrud ja vaatatan üles taeva ja näen väikesi pilvi paisutavat oma valgeid kohevile purji.

Ma ei tea, kes mu taevaseist mangu seltsilisist nad saadab alla läbi õhu, et kihutaksid võitu minu paatidega!

Kui tuleb õõ, matan näo kättesse ja unistan, et mu paberlaevukesed ala edasi ja edasi libisevad kesköö-tähtede all.

Unihaldjad purjetavad neis ja nende koormaks on korvid täis unelmeid.